

Latinské překlady knih španělských autorů z 16. století v knihovně Národního muzea v Lublani

Oldřich Kašpar

Předkládaný materiál vychází z dlouhodobého výzkumného záměru, jehož hlavním cílem je mapování španělských a latinskoamerických tisků (také však jinojazyčných spisů kosmografických, historických a cestopisných dotýkajících se Latinské Ameriky a Španělska) v historických knihovnách nejen českých, ale v širším záběru i stře-doevropských, východoevropských a jihoevropských.¹

Vznikl na základě studia realizovaného na počátku 21. století při opakovaných pobytech v knihovně Národního muzea v Lublani a v Národní a Univerzitní knihovně tamtéž²,

- 1 KAŠPAR, O. Polské prameny k dějinám objevných cest v Olomouci, *Zprávy Krajského vlastivědného muzea v Olomouci* 214, 1981, s. 15–17; *ibid.* Fuentes para el estudio del Descubrimiento y conquista de América conservadas en las bibliotecas checoslovascas, *Santiago (Santiago de Cuba)* 48, 1982, p. 9–23, *ibid.* Latinská Amerika v českém prostředí 16. a 17. století, *Sborník historický* 30, 1984, s. 121–143; *ibid.* Prameny ke studiu dějin vztahů českých zemí a Latinské Ameriky ve Španělsku: Biblioteca Nacional v Madridu a Archivo General de Indias v Seville, *Folia Historica Bohemica* 8, 1985, s. 9–17; *ibid.* Nuevos trabajos polacos acerca la historia y cultura de América Latina, *Archív Orientální* 4, 1987, p. 408–410; *ibid.* La imágen de Mexico en el ambiente checo en los siglos XVI.–XX., *Memorias de la Academia de la Historia* 44, 2001, p. 185–196; *ibid.* La visión checa del Nuevo Mundo en los siglos XVI–XIX, *Verba Hispanica* 12, 2004, p. 59–67; *ibid.* Hispanika, ameríkána a bohemika ze 16.–18. století v Knihovně Czartoryskich v Krakově, *Los materiales bohémicos en los fondos españoles y mexicanos: Bibliografía y primeros informes de investigación*, Praha 2005, s. 43; *ibid.* Hispanika iberoameríkána v piaristické knihovně v Litomyšli, *Studia Ethnologica XIV*, 2008, s. 163–176; *ibid.* Unikátní mapa Filipín Pedra Murilla Velardeho ve fondu Vědecké knihovny v Olomouci, *Problematika historických a vzácných knižních fondů Čech, Moravy a Slezska 2009*, Olomouc 2010, s. 189–197; *ibid.* Galika, italika a hispanika 16.–18. století v Krajské knihovně v Liberci, *Studia Ethnologica Pragensia* 2010, 2, s. 201–204; *ibid.* Mexické tisky 16. století v Rakouské národní knihovně, *Studia Ethnologica Pragensia* 2012, 2, s. 163–168; *ibid.* Obraz Nového světa v ruském kulturním prostředí 16. a 17. století, *Studia Ethnologica Pragensia* 2015, 1, s. 123–126 ad.
- 2 ŽVANUT, M. Knjižnica narodnega muzeja, Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, SITULA. *Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 27, 1988,

svým způsobem navazuje na studii publikovanou o kosmografické a národopisné literatuře z 16. století před časem rovněž na stránkách tohoto periodika.³

Knihovna lublaňského Národního muzea obsahuje z hlediska jazykového rozvrstvení 74 svazků německých, 46 knih v latině, 7 v italštině, po pěti ve slovinštině a francouzštině, což není z hlediska širšího historicko-politického a kulturního kontextu nikterak překvapující.

Ve sbírce se nedochovala ani jedna kniha „jazykově španělská“, nicméně najdeme v ní několik „hispanik“ v širším slova smyslu; v tomto případě se jedná o spisy španělských autorů napsané latinsky, popřípadě do tohoto jazyka za španělštiny přeložené a právě ty jsou předmětem našeho zájmu. Představují je bez výjimky díla teologická, fakt nijak překvapující, neboť v nábožensky „rozkolísané“ Evropě byla díla španělských teologů pro její katolickou část zcela určujícími.

Přidržíme-li se abecedního řazení, tak prvním autorem, jehož jedno dílo⁴ se dochovalo v knihovně slovinského Národního muzea je „hispanoflamenco“ Petr Canisius, původním jménem Peter Kanis⁵, který se narodil v nizozemském městě Nijmegen. P. Canisius studoval nejdříve práva a filozofii a později teologii na univerzitě v Kolíně nad Rýnem. Roku 1534 se setkal s Petrem Faberem⁶, prvním společníkem Ignáce

s. 10–12; *ibid.* Knjižnice na Kranjskem v 16. stoletju, *Zgodovinski časopis* 2, 1978, s. 277–283; *ibid.* *Slovinci v šestnajstem stoletju*, Ljubljana 1988; REISP, B. Pregled zgodovinopisja o knjižnicah na Slovenskem, *Knjižnica* 18, 1974, s. 161–173; kolektiv, *Petdeset let Narodne in Univerzitetne knjižnice*, Lubljana 1996; SIMONITI, P. *Med humanisti in starimi knjigami*, Ljubljana, Slovenska 2007.

- 3 KAŠPAR, O. Kosmografická, cestopisná a národopisná díla z 16. století v knihovně Národního muzea v Lublani, *Studia Ethnologica Pragensia* 2014, 1, s. 196–203.
- 4 CANISIUS, Petrus AUTHORITYTUM SACRAE SCRIPTURAE ET SANCTORUM PATRUM? QUAE IN SUMMA doctrinae CHRISTIANAE DOCTORIS PETRI CANISII THEOLOGI Societatis IESV citantur, nunc primum ex ipsis fontibus fideliter collecte, ipsis Catechismi verbis subscriptae sunt, PARS PRIMA DE FIDE, SPE ET CHARITATE. PARS SECUNDA DE SACRAMENTIS ECCLESIAE. Coloniae, apud Geruinum Calenium et haeredes Johannis Quentel, Anno M. D. LXIX (=1569). Pozn. Renesanční vazba. — Prov. Sum Jacobi Chani Sigmariensis: ex dono Reverendis patris ac dominis Marthini Abbatis Incltyti monasterii Wybligensis: anno 1570: Laurentii. Ex Bibliotheca Joannis Francisci Papler de Alten Lack Philos. Et Jur. Utr. Doctoris. Bez signatury; ŽVANUT, M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, SITULA, *Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 27, 1988, s. 61–62.
- 5 PODLAHA, A. Styky bl. Petra Kanisia s vlastní naší a stručné dějiny českého překladu jeho katechismu, *Časopis katolického duchovenstva* 38, 1897, s. 577–613; BRODIK, J. *Jezuita Petr Canisius (1521–1597)*, Olomouc 2012; VOŠAHLÍKOVÁ, P. a kol. *Biografický slovník českých zemí* 9, C, Praha s. 383–384, ČORNEJOVÁ, I. Osudy jezuitů v českých zemích v letech 1556–1733, *Jezuité a Klementinum*, Praha 2006, s. 13–18; SCHAUBER, V. — SCHINDLER, H. M. *Rok se svatými*, Kostelní Vydří 2002, s. 183; FÜLÖP-MÜLLER, R. *Moc a tajemství jezuitů*, Praha 2000, s. 412–416; BUBEN, M. M. *Encyklopedie řádů a kongregací v českých zemích: Řeholní klerikové /Jezuité/*, Praha 2012, s. 51–52.
- 6 FABER, P. *Krátký život, dlouhé cesty: Duchovní deník jezuity z dob reformace*, Velehrad 2004; SCHAUBER, V. — SCHINDLER, H. M. *Rok se svatými*, Kostelní Vydří 2002, s. 398.

z Loyoly při zakládání jezuitského řádu, do něhož pod Faberovým vlivem také vstoupil. V roce 1546 byl vysvěcen na kněze a roku 1547 se na pozvání augsburského biskupa účastnil Tridentského koncilu. O dva roky později složil v Římě patřičné sliby, získal doktorát v Bologni a dva roky působil jako profesor a rektor univerzity v Ingolstadtu. V letech 1552–1556 kázal ve věhlasné vídeňské katedrále sv. Štěpána. V posledním roce svého pobytu ve Vídni (1556) byl jmenován jezuitským provinciálem pro jižní Německo, České země a Rakousko. Téhož roku přivedl do Prahy 12 řádových spolubratrů a založil jezuitskou kolej u sv. Klimenta (*Klementinum*), jež se stala katolickou protiváhou utrakvistického vysokého učení, v němž se v období husitském a pohusitském proměnila univerzita, jejíž základ položil v roce 1348 římský císař a český král Karel IV. P. Canisius pak působil jako kazatel v řadě německých měst a roku 1580 založil jezuitskou kolej ve švýcarském Fribourgu, kde také zemřel. Je pochován v místním univerzitním kostele.⁷

P. Canisius velmi rychle pochopil, že zápas mezi katolictvím a protestantismem je v neposlední řadě bojem o moc nad knihtiskem a že vítězství připadne té straně, která si dokáže zajistit příslušnou „propagandistickou“ literaturu. Doporučil proto zřízení speciálního jezuitského spisovatelského kolegia, které by se zabývalo tvorbou potřebné agitační literatury v německém jazyce.

Sám se projevil jako plodný spisovatel, když sepsal — mimo jiné — již zmíněný katechismus katolické věrouky pro každý věk a každý stupeň vzdělání. Měl také velký vliv na španělského krále Karla I., stejně jako na jeho bratra Ferdinanda I., prvního Habsburka na českém trůně.

Dalším významným autorem zastoupeným v lublaňské sbírce⁸ je Bartolomé de Carranza, španělský teolog a později také navarrský arcibiskup a velmi vlivný muž na Tridentském koncilu, který sehrál svoji roli i při pokusu o restauraci katolictví v Anglii za Marie I. Tudorovny. Byl rovněž členem španělského inkvizičního tribunálu. V roce 1515 vstoupil do dominikánského řádu v klášteře *Benalque* (Guadalajara), kde si doplnil filozofická studia zahájená v Alcalá de Henares a začal studovat teologii; poté pokračoval ve studiu na koleji San Gregorio ve Valladolidu. V roce 1533 zde byl jmenován profesorem. V roce 1550 se stal dominikánským provinciálem ve Španělsku a ve stejném roce se zúčastnil proslulé disputace mezi právníkem a královským kronikářem Juanem Ginésem de Sepúlvedou⁹ a Bartolomé de las Casasem¹⁰ o postavení

7 BUBEN, M. M. — KUČERA, R. — KUKLA, O. *Svatí spojují národy: Portréty evropských světců*, Praha 1995; ČORNEJOVÁ, I. *Tovaryšstvo Ježíšovo: Jezuité v Čechách*, Praha 1995, s. 34 ad.

8 CARRANZA, B. *SVMMA CONCILIORVM ET PONTIFICVM á Petro usque ad Iulium tertium...* per F. Bartholomaeum Carranzam Miranden. Instituti Sancti Dominici. — PARISIIS. Apud Hieronymum et Dionysium MMarnefm fratres, ad insigne pelicani, via diuum Iacobum, 1550. — Pozn. — Prov. — Biblioteca Comunale Serrasanquirico. Ad usum d. Joseph Bucciarelli. — Ex libris M. Premrou. — Sign. Premrou 171; ŽVANUT, M. *Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja. Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, SITULA, Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis 27*, 1988, s. 62.

9 O Ginésovi de Sepúlveda viz např. MUÑOZ MACHADO, S. *Sepúlveda, cronista del emperador*, Madrid 2012.

10 Z početné literatury o Bartolomé de las Casasovi připomeňme alespoň průkopnickou práci Ramóna MENENDÉZE PIDALA, *El Padre Las Casas y su doble personalidad*, Madrid 1963

amerických indiánů. Ohlas této diskuse dosáhl až do Čech a později se projevil i v díle Jana Amose Komenského.¹¹

V roce 1554 odplul z nařízení krále Filipa II. do Anglie, kde měl znovu obnovit řád dominikánů a byl také zpovědníkem druhé Filipovy manželky již zmíněné Marie Tudorovny. Konkrétní výsledky, kterých dosáhl, byly vcelku zanedbatelné a nemohly se ani příliš rozvinout, neboť královna brzy zemřela. V roce 1558 se B. Carranza vrátil do Španělska a nastoupil biskupský úřad v Toledu; v té době také vydal v Antverpách své proslulé dílo *Comentarios sobre el catecismo romano*. Ovšem velmi brzy upadl v nemilost inkvizice v souvislosti s vyšetřováním španělského „erasmismu“.¹²

Učení Erasma Rotterdamského poznamenalo rozvoj humanismu v první polovině 16. století. Holandský učenec, který usiloval o řešení náboženské krize prostřednictvím dialogu, se podílel do jisté míry na formování císařské politiky Karla V. v Německu a celkem mělo jeho učení značný vliv i ve Španělsku.¹³ Skutečnost velmi zajímavá především s ohledem na Karla V., jenž byl schopen, jak již bylo naznačeno, zcela pragmaticky „vyabstrahovat“, co pro něj bylo podstatné z myšlenek zdánlivě proti sobě stojících autorů (Canisia a Erasma). Ovšem situace se prudce změnila ve druhé polovině 16. století, kdy začal být „erasmismus“ pronásledován inkvizicí. V letech 1556–1563 se ve Španělsku relativně rychle změnilo snášenlivější klima, jehož hlavním nositelem byl právě Karel I. (V.); „erasmismus“ byl odsouzen a jeho stoupenci se směli jen „kát a mlčet“.¹⁴ A právě tehdy započal dlouhý inkviziční proces proti Bartolomé Carranzovi, který byl až teprve před svou smrtí zbaven obvinění, nakonec zemřel vzdálen své rodné zemi v klášteře *Santa María sopra Minerva* v Římě.¹⁵

a z poslední doby zajímavou knihu Luise IGLESIASE ORTEGY, *Bartolomé de las Casas: Cuarenta y cuatro años infinitos*, Sevilla 2012. Za zmínku rozhodně stojí, že vášnivá Las Casova obhajoba amerických domorodců — *Brevissima Relación...*, vyšla v češtině v roce 1954 v překladu Františka Gela pod názvem *O zemích indijských pustošení a vyliďňování zpráva nejstručnější*. F. Gel ovšem překládal z jednoho z četných pozdějších latinských překladů *India-rum devastationis, et excidii narratio brevissima* z roku 1664.

- 11 KAŠPAR, O. A Great Polemic Concerning the Position of the Native American and the Reflection of this Polemic in the 16th–17th Century in Bohemia, *Studia Ethnologica XIV*, 2003, pp. 29–35, Comenius and Latin Amerika, *Hommage to J. A. Comenius*, Prague 1991, pp. 270–281; *ibid.* Comenio y América Latina, *La Educación Superior en el Proceso Histórico de Mexico*, Tijuana 3, 2002, p. 185–196.
- 12 BATAILLON, M. *Erasmus y España*, México-Madrid 1995.
- 13 ASENSIO, E. El erasmismo y las corrientes espirituales afines: Conversos, franciscanos, italianizantes, *Revista de Filología Española* 36, 1952, p. 31–99; BEJCZY, I. *Erasmus end the Middle Age: The Historical Consciousness of a Christian Humanist*, Londres 2011; RICO, F. *El Sueño de humanismo: De Petrarca a Erasmo*, Madrid 1994 ad.
- 14 FERNÁNDEZ, L. G. *Panorama social del humanismo español*, Madrid 1992, p. 452, UBIETO ARTETA, A. — REGLÁ CAMPISTOL, J. — JOVER ZAMORA, J. M. — SECO SERRANO, C. *Dějiny Španělska*, Praha 1995, s. 260–261.
- 15 COVARRUVIAS A LEYNA, D. OPERA OMNIA. — FRANCOFORTI SVMPTIBVS Sigismundi Feyerabend. M. D. LXXXIII / =1583/ — Pozn. — Kolorovaný dřevorez na titulním listě. — Prov. — In usum Georgii Ayblingii I. U. Licenciati 1594. — Ex Bibliotheca Joannis Francisci Papler de Altenlagk Philospophiae et Juris Utriusque Doctoris. — Bez signatury; ŽVANUT,

Dalším dochovaným dílem jsou sebrané spisy¹⁶ španělského jezuita Diega Covarrubias y Leyva, mimo jiné také právníka a politika. Jeho otec Alonso Covarrubias y Leyva byl architektem toledské katedrály. Diego od roku 1527 studoval na salamské univerzitě kanonické právo u Martina Azpilcuety¹⁷ a teologii u Franciska de Vitoria.¹⁸ V roce 1538 obdržel bakalářský titul na teologii a místo v Colegio del Salvador (v Oviedu) následujícího roku se stal doktorem teologie a v letech 1540–1548 profesorem salamské univerzity. V letech 1548–1559 zastával místo královského oidora (auditora) v Granadě. V roce 1560 navštívil a reformoval univerzitu v Salamance. Později byl jmenován biskupem nakonec i arcibiskupem a působil v Ciudad Rodrigo, Segovii a Cuence. V roce 1571 byl postaven do čela důležité instituce *Consejo de Castilla* (Rady pro Kastílii). Vstoupil do diskuse o tom, zda mohou být zotročeni američtí indiáni a zastával v ní protiotrokářské stanovisko. Zde se projevuje nezanedbatelný vliv jeho učitele Franciska de Vitorii. Je autorem téměř dvou desítek knižních prací, převážně teologického zaměření, ale najdeme mezi nimi i díla historická *Fundacion de algunas ciudades de Espanna* (Založení několika měst ve Španělsku).¹⁹

Dílem *Tři knihy sentencí*²⁰ je zastoupen jeden z nejvýznačnějších učenců a teologů raného středověku Isidor Sevilský, osobnost encyklopedického záběru, autor, jehož vliv výrazně přesahuje i do staletí následujících.

M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, *SITULA, Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis*, Ljubljana 27, 1988, s. 70.

- 16 COVARRUVIAS A LEYNA, D. OPERA OMNIA. — FRANCOFORTI SVMPTIBVS Sigismundi Feyerabend. M. D. LXXXIII (=1583) — Pozn. — Kolorovaný dřevořez na titulním listě. — Prov. — In usum Georgii Ayblingii I. U. Licenciati 1594. — Ex Bibliotheca Joannis Francisci Papler de Altenlagk Philospophiae et Juris Utriusque Doctoris. — Bez signatury; ŽVANUT, M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, *SITULA, Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 27, 1988, s. 70.
- 17 ARIGITA Y LASA, M. *El doctor navarro Don Martín de Azpilcueta y sus obras: Estudio histórico-crítico*, Pamplona, Analecta 1998; MUÑOZ DE JUANA, R. *Moral y economía en la obra de Martín de Azpilcueta*, Pamplona 1998.
- 18 FAZIO FERNÁNDEZ, M. *Francisco de Vitoria: Cristianismo y Modernidad*, Ediciones Ciudad Argentina 1998; SIEVERNICH, M. Toleranz und Kommunikation: Das Recht auf Mission bei Francisco de Vitoria, Die Ordnung der Praxis, GRUNERT, F. — SEELMANN (eds.) *Neue Studien zur Spanischen Spätscholastik*, Tübingen 2001, S. 183–203.
- 19 PÉREZ MARTÍN, I. — BECEDAS GONZÁLEZ, M. *Diego de Covarrubias y Leyva y sus libros*, Salamanca 2012. U příležitosti pětistého výročí narození tohoto významného španělského humanisty uspořádala Univerzita v Salamance výstavu *Diego de Covarrubias y Leyva en el V centenario de su nacimiento: El humanista y sus libros*, která se konala ve dnech 28. 11. 2012 — 3. 2. 2013.
- 20 ISIDORUS HISPALENSIS, ISIDORUS HISPALENSIS EPISCOPI SENTENTIARUM LIBRI III. EMENDATI, ET NOTIS ILVSTRATI Per Garsiam Loaysa. — TAVRINI, Apud Io. Baptistam Beuilaquam. M. D. XCIII /1593/. — Pozn. — Prov. — Dom. Prof. Rom. Coll. Soc. Jesu. — Ex libris M. Premrou. — Sign. Premrou 58; ŽVANUT, M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuse-

Ve svých spisech se Isidor pokusil zachránit a také uspořádat souhrn klasického antického vědění. Dekret, jenž vzešel z koncilu v Toledo (633) zorganizovaného pod jeho vedením, ukládal biskupům povinnost zakládat školy, starat se o vzdělávání kněží a doporučoval výuku nejen řečtiny a hebrejštiny, ale i práv a medicíny. V řadě svých knih poskytoval nově vznikajícím vzdělávacím institucím učebnice. Např. první tři knihy jeho dvacetisvazkového encyklopedického díla *Origines sive Etymologiae* (Počátky, neboli Etymologie)²¹ jsou věnovány sedmi svobodným uměním, tzn. kánonu vzdělanosti, jenž byl běžný již v římském vzdělávacím systému, a který se později stal základem pro formu studia na středověkých artistických fakultách. Dalším významným faktem je skutečnost, že v Isidorově díle se zachovalo množství odkazů na antickou literaturu včetně přímých citátů z děl jejích autorů, a to i těch, jejichž spisy jsou dnes již nenávratně ztraceny.

Kromě ocenění písemného odkazu jeho rozsáhlého encyklopedického díla byl Isidor uctíván i jako světec (roku 1598 byl svatořečen, v roce 1722 pak prohlášen učitelem katolické církve). Jako „perličku“ lze závěrem uvést, že se roku 2001 stal patronem internetu.²²

Následujícím autorem je opět španělský jezuita a sice Gregorio de Valencia v knihovně lublaňského muzea zastoupený jedním ze svých nejvýznamnějších děl *Komentáři Summy... Tomáše Akvinského*.²³ Původně bakalář umění univerzity v Salamance, se tam stal také novicem jezuitského řádu (1565), pak na téže univerzitě studoval teologii (1567) prostřednictvím svého učitele Maestra Mancía byl ovlivněn hnutím za obnovu teologie iniciovaným Franciskem de Vitoria. Studoval teologii střídavě ve Valladolidu (1573–1574) a v Salamance (1572). Pak působil jako profesor na univerzitě v Dilingenu (1573–1574) a v Ingolstadt (1575–1579). V roce 1598 byl profesorem a později ředitelem jezuitského *Colegium Romanum* v Římě.²⁴

Jeho nejvýznamnějším dílem jsou, jak již bylo uvedeno, *Komentáře*, v nichž pokračuje v metodě zavedené Franciskem de Vitoria a sice v komentářích díla *Summa... Tomáše Akvinského*.

ums, *SITULA. Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 27, 1988, s. 76.

- 21 V letech 1998–2010 vydalo nakladatelství Oikúmené v Praze český překlad téměř celé Isidorovy *Etymologie*.
- 22 O této výrazné postavě nejen církevních, ale i kulturních dějin viz podrobněji, mimo jiné, PÉREZ DE URBEL, J. *San Isidoro de Sevilla: Su vida, su obra y su tiempo*, León 1995; MADDOZ, J. *San Isidoro de Sevilla, semblanza de su personalidad literaria*, León 1960; FONTAINE, J. *Isidoro de Sevilla: Genesis y originalidad de la cultura hispánica en tiempos de visigodos*, León 2002.
- 23 VALENTIA, Gregorius de GREGORII DE VALENTIA? E SOCIETATE IESV. SACRAE THEOLOGIAE IN ACADEMIA Ingolstadiensi Professoris. COMMENTARIORUM THEOLOGICORUM tomus quatuor. ANNO M. D. XCVII /1597/. Excudebat ADAM SARTORIUS INGOLSTADII. — Pozn. — Prov. — Ex libris Joannis Georgii SS. Theologiae Bac. For. 1652. — Ex libris Jacobi Suppan Capellani aulici 1744. — Sign. 12667; ŽVANUT, M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja: Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, *SITULA. Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 27, 1988, s. 73.
- 24 GREGORIO DE VALENCIA, *The Catholic Encyclopedia*, New York 1910.

Spíše lusitanikum, než hispanikum a to svým obsahem představuje dílo *Rerum Societate Iesu in Oriente Gestarum volumen*²⁵ italského jezuita Giovanniho Pietra Maffeiho. Tento italský teolog, historik a spisovatel, mimo jiné, autor biografie Ignáce z Loyoly²⁶ se narodil se v Bergamu. V roce 1565 vstoupil v Římě do jezuitského řádu, kde se projevil jeho zájem o dějiny. Přeložil kroniku pátera Manuela da Costa o jezuitských misích v Asii. Mezitím ukončil studia teologie (1566–1568), stal se platným členem řádu a vstoupil do *Colegium Romanum*. V roce 1579 odjel do Portugalska, kde studoval archívy *Koruny*, aby mohl napsat dějiny misí v Západních Indiích. Spis byl publikován ve Florencii v roce 1588 pod titulem *Indicarum Historiarum libri XVI* a představuje hlavní Maffeiho dílo. Text byl několikrát reeditován také v italštině (*Storia delle Indie Orientali*). Do Itálie se Mafei se vrátil v roce 1584.²⁷ Pokud bychom měli obecně charakterizovat původní majitele u onoho malého vzorku knih (u některých se vystřídali dva či několik) předtím, než se tisky staly součástí knihovny Národního muzea, pak nám celku logicky vyplyne, že jimi byli zejména příslušníci církve a šlechty a církevní instituce. Namátkou uvedme např. Johanna Franciska Paplera de Alten Lak, doktora obojího práva, (viz pozn. 4, 16), Profesní dům římském koleje Soc. Iesu (viz pozn. 20), nebo Johana Gregoria, bakaláře teologie či Jacoba Supana, kaplana (viz pozn. 23) atd. Pochopitelně, že i vlastnické a marginální přípisky tvoří nedílnou součást „osudu“ jedné každé knihy a v budoucnu se stanou předmětem zájmu další studie.

V tomto případě mi šlo pouze o nerozsáhlou i vzhledem k dostupnému materiálu mikrosundu, která potvrzuje hypotézy, jež jsem vyslovil již v 80. a 90. letech 20. století a jež vycházejí kromě vlastního výzkumu i ze studia prací kolegů z okolních zemí.²⁸

Máme-li zkoumanou mikrosundu nějakým způsobem uzavřít, tak lze konstatovat, že zastoupení „hispanik“ v jakékoliv podobě je ve slovinských historických knihovnách podobné např. situaci v Uhrách či Rusku. Důvodem je především odlišná politická situace. Na Balkáně a v Uhrách byla ve vymezeném období prioritní záležitostí „turecká otázka“, a Rusko mělo své vlastní ambice, především v Americe Severní. A tak díla španělských autorů, která nacházíme v katolických částech Balkánu

25 RERVM SOCIETATE IESV IN ORIENTE GESTARVM VOLVMEN. — COLONIAE Apud Geruinum Calenium et Haeredes Iohannis Quentel, Anno M. D. LXXIII (=1574). — Pozn. — Prov. — Coll. Soc. Jesu Graec. Cat. In Senplii J. Hist. No. 26, Catal. Novo 1629, 10 Decemb. — Krainisch Standisches Museum. — Sign. 12770; ŽVANUT, M. Knjige iz 16. stoletja v knjižnici Narodnega muzeja. Die Bücher des 16. Jahrhunderts in der Bibliothek des Nationalmuseums, *SITULA. Razprave Narodnega muzeja v Ljubljani: Dissertationes Musei Nationalis Labacensis* 17, 1988, s. 109–110.

26 *De vitta et virtibus Ignatii Loiolae*, Roma 1585.

27 KOCH, L. *Jesuiten Lexikon: Die Gesellschaft Jesu Einst und Jetzt*, Löwen-Heverlee 1962.

28 ANDERLE, A. – BENKÖ, J. – TÓTH, A. La imagen de América Latina en la Hungría de los siglos XIX y XX, *Estudios Latinoamericanos* 6, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdansk, 1980, p. 33–54; LEPKOWSKI, T. La imagen de América Latina en la Polonia de los siglos XIX y XX, *Estudios Latinoamericanos* 6, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdansk, 1980, p. 131–170, ad. Jak vyplývá z citovaného autoři zaměřují svoji pozornost 19. a 20. století (protože doklady pro dřívější období a to nejenom v těchto případech – až na několik výjimek, jako je např. Polsko – zcela chybí).

a v Uherském království představují s převahou do latiny přeložené, teologické spisy, což je pochopitelně příznačné prakticky pro celou „katolickou Evropu“. I když — např. v případě Českých zemí — najdeme řadu výjimek a španělská „teologika“ nacházíme i v knihovnách protestantských čtenářů. Zřejmě hlavním důvodem tohoto jevu byla snaha po lepším poznání „nepřítele“ studiem jeho spisů.